

en mallotigheden van de Italiaanse voorbeelden bleef bij Wagenaar beperkt tot vooral de tekst en het libretto. In zijn muziek zijn vele fragmenten te vinden die volstrekt niet op het gevoel voor humor kunnen werken, hoe belachelijk ook de figuren zijn die ze - in oprecht belcanto - te zingen krijgen.

Wouter Hutschenruyter haalde herinneringen op aan de eerste opvoeringen van *De Doge*, toen die eens een van z'n zeldzame renaissances zou beleven. Al lagen er ruim veertig jaren tussen, Hutschenruyter, die als dirigent van het U.S.O. alle repetities bijwoonde (de voorstelling werd door de componist zelf geleid), wist nog best dat hij van geen operakoor, waar ook, prestaties had gehoord die wat het Kringkoor deed in de voorstellingen van *De Doge* overtroffen.

Ook de solistische rollen (op twee na door dilettanten bezet!) waren voortreffelijk gespeeld en gezongen. Allicht wordt de vraag gesteld: - zo eindigde Hutschenruyter zijn stuk - „is nu een dergelijke operaparodie zoveel zorg en toewijding waard? Mijn antwoord is, dat *De Doge van Venetië* in muzikaal opzicht een meesterwerk is.“ Aldus Hutschenruyter in het Vaderland van 11 december 1941.

Vitaal en spiritueel zijn ook Wagenaars orkestwerken, de Concert-ouvertures *Cyrano de Bergerac*, *De getemde feeks*; de *Feestmars voor het Concertgebouw* (1937) zou men best weer eens mogen horen, evenals die mars voor mannenkoor, waar hij de tekst copieerde van een Zweeds lucifersdoosje. In de lichte muziek bleef Wagenaar lang zijn muzikantenplezier bewaren. Wie hem wel eens Weense liedjes aan de

vleugel heeft horen begeleiden (met Jan Dekker als zanger bijvoorbeeld), heeft dat nooit geheel kunnen vergeten. Dat hij in 1929 een interessante wals voor groot orkest componeerde *Wiener Dreivierteltakt* kwam niet meer onverwacht.

In het begin heeft Wagenaar onder invloed van Brahms gestaan, die in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen op de Mariaplaats zelf zijn Tweede symfonie kwam dirigeren, en onder die van Richard Strauss en vooral Berlioz voor hij zich een eigen compositiestijl verwierf. Als pedagoog heeft hij - en bij zijn leerlingen waren zulke uiteenlopende karakters als Peter van Anrooy en Willem Pijper - de veelzijdigheid die hem als uitvoerend musicus tekende, als dirigent van de Toonkunstkooren in Utrecht, Arnhem en Leiden, op zijn jongere collega's willen overdragen, zowel aan de muziekschool te Utrecht, waar hij Hol, als aan het conservatorium te Den Haag, waar hij Viotta opvolgde.

Het in 1923 door Chris Lebau getekende portret van Johan Wagenaar hangt tegenover de solistenkamer van de Kleine Zaal van het Concertgebouw op de muur naast de loge.

Rutger Schoute

Noot:

1. Dit artikel werd met toestemming van de redactie overgenomen uit *preludium* 39 (1981) nr. 5.

Het Utrechtse Gemeente-archief organiseerde in 1976 een tentoonstelling gewijd aan Johan Wagenaar. In de catalogus, die nog steeds verkrijgbaar is, schreef Mej. A. F. Bax een overzicht van Wagenaars muzikale oeuvre.

HET UTRECHTS KLOKKENLUIDERS GILDE

Het Utrechts Klokkenluiders Gilde, is een organisatie die als doel heeft alle zaken rond luidklokken in de ruimste zin van het woord te behartigen. Momenteel (Mei 1981) hebben wij een aantal akties lopen. De belangrijkste is de restauratie van het Dom-gelui, zodanig, dat er weer 13 luidklokken komen. Dit n.a.v. het 600 jarig bestaan van de Domtoren in 1982. Het verdere waarom kunt u ondermeer vinden in het Maandblad Oud-Utrecht van april en juni 1979.

Een andere aktie is het gelijktijdig laten luiden van de klokken van de Jacobikerk en die van de St. Augustinuskerk, dit i.v.m. het mooie samenspel van deze klokken.

Het onderzoeken van de Dom-luidklokken hoort ook bij onze taak. Enkele gedeelten zijn reeds gepubliceerd, andere delen zijn nog in onderzoek. Verder houden wij een archief bij van gegevens van klokken, boeken over klokken en geluidsbanden van klokken in geheel Europa. Eens per jaar wordt door ons een excursie georganiseerd. Om nu al deze dingen te kunnen doen, hebben wij geld nodig, en wij vinden het ook

prettig als andere mensen ook op de hoogte kunnen blijven door bv. donateur te worden. U krijgt als donateur de kans om 'n keer het klokkluiden op de Dom van dichtbij mee te maken. Belangstellenden zullen dan t.z.t. een uitnodiging ontvangen.

Uw donatie van tenminste f 5,- kunt u overmaken op giro 4331491 t.n.v. het Utr. Klokkenluiders Gilde, Utrecht.

Voor de in 1982 geplande restauratie van het Dom-gelui is ook veel geld nodig!

Hiervoor kunt u bijdragen via gironummer 198266, t.n.v. Utr. Klokkenspel Vereniging, onder vermelding van Klokkenfonds Domtoren.

Uiteraard zijn hier alle bijdragen welkom.

Tot slot voor eventuele informatie, nog enkele adressen van het Gilde

Voorzitter UKG, p/a Strawinskystraat 44, Nieuwegein
Secretariaat, p/a Lange Lauwerstraat 77, Utrecht
Peningmeester, p/a Looierstraat 23, Utrecht

Dick v. Dijk, Johan v. d. Hurk.